

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1673/2022
02.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Мирјане Андријашевић и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Јован Продановић, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца ЈКП „Зеленило“ из Панчева, чији је пуномоћник Зоран Крстић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 5252/21 од 03.02.2022. године, у седници већа одржаној 02.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 5252/21 од 03.02.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ: пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 5252/21 од 03.02.2022. године и пресуда Основног суда у Панчеву П1 272/20 од 05.04.2021. године, тако што **СЕ УСВАЈА** противтужбени захтев, па се утврђује да тужилац, као запослени код корисника јавних средстава, нема право на наплату - исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавнокомунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године, за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава ("Сл. гласник РС", 116/2014), а **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, за период од 01.07.2017. године до 31.12.2019. године, исплати укупан износ од 63.284,40 динара и на име накнаде трошкова исхране у току рада, за исти период, износ од 58.201,27 динара, све са законском затезном каматом, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове целог поступка у износу од 67.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 272/20 од 05.04.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован прејудицијелни противтужбени захтев којим је тражио да се утврди да тужилац-противтужени, као запослени код корисника јавних средстава, нема право на наплату - исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавнокомунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године, за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава ("Сл. гласник РС", 116/2014), као и да се обавезе тужилац-противтужени да туженом-противтужиоцу надокнади парничне трошкове за законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан је тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом за период од 01.07.2017. године до 31.12.2019. године на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора исплати новчане износе по месецима, са законском затезном каматом на сваки појединачни износ почев од првог у наредном месецу за претходни месец до исплате. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан је тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом за исти период на име накнаде трошкова исхране у току рада исплати новчане износе по месецима, са законском затезном каматом на сваки појединачни износ почев од првог у наредном месецу за претходни месец до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом надокнади трошкове парничног поступка од 77.553,45 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 5252/21 од 03.02.2022. године, одбијена је као неоснована жалба туженог-противтужиоца, потврђена првостепена пресуда и одбијен захтев туженог-противтужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио посебну ревизију у смислу члана 404. Закона о парничном поступку, због погрешне примене материјалног права.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14) - у даљем тексту: ЗПП, ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија), а ставом 2. истог члана прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда, у овом спору постоји потреба за одлучивањем о ревизији предвиђеној наведеном одредбом (посебна ревизија), ради уједначавања судске праксе имајући у виду другачију судску праксу у битно сличној правној ситуацији изражену у пресудама Врховног касационог суда на које је ревидент указао.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог - противтужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у спорном периоду био у радном односу код туженог. У истом периоду послодавац је накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора исплаћивао запосленима у складу са Правилником о зарадама, накнадама зараде, додацима на зараде и друга примања, по којима је накнада трошкова за исхрану у току рада износила 1.500,00 динара месечно, а регрес за коришћење годишњег одмора 1.000,00 динара месечно. Износи досуђени тужиоцу представљају разлику између накнаде трошкова за исхрану у току рада обрачунате у вредности прописаној Посебним колективним уговором за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике („Службени гласник РС” бр. 27/15 од 18.03.2015. године, ступио на снагу 26.03.2015. године) и Посебним колективним уговором за јавна и јавно комунална предузећа града Панчева („Службени гласник РС” бр. 59/2015) и накнаде тих трошкова исплаћених тужиоцу за утужени период. Висина потраживања утврђена је на основу резултата вештачења објављеног од стране вештака економско-финансијске струке.

Код овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су примењујући члан 4, члан 9. став 2, члан 118. став 1. тач. 5. и 6, члан 246. ст. 1. и 2, чл. 256, 258. и 259. Закона о раду, члан 9. ст. 1. и 2. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, чл. 65. и 66. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и чл. 84. и 85. Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева, оценили да тужилац основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у складу са посебним колективним уговорима, као и да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зарада и других јавних примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, па су усвојили постављен тужбени захтев. Како се ради о истом идентитету спора, из истих разлога нижестепени судови су одбили противтужбени захтев.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом туженог указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 - ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору. У члану 3. став

1. наведеног закона, прописано је да се платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица, запосленог код корисника јавних средстава утврђеног у складу са законом који уређује плату у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Тужени је корисник буџетских средстава, па се на њега, осим наведеног закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, па обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Под зарадом се сматрају примања из радног односа као што су, између осталог, и накнада за исхрану у току рада и регрес, а што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зарadu утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду и да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регрес, на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате.

Због тога су по схватању Врховног касационог суда одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава ништаве и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду) због чега су нижестепене пресуде преиначене тако што је усвојен противтужбени захтев туженог и одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиоца.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Према успеху у спору, туженом применом члана 165. став 2. у вези чл. 153, 154. и 163. ЗПП припада право на накнаду трошкова целог поступка и то: право на накнаду одређених трошкова за састав одговора на тужбу, за састав противтужбе и два образложена поднеска по 9.000,00 динара, за заступање туженог од стране адвоката на три одржана рочишта по 10.500,00 динара, што све укупно износи 67.500,00 динара, све одмерено према Адвокатској тарифи важећој у време пресуђења („Службени гласник РС“ бр. 37/21 од 14.04.2021. године), због чега је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић